

Nr 20

Utlåtande i anledning av motioner om pension åt vissa f. d. tjänstemän hos riksdagen.

Till bankoutskottet har hänvisats följande motioner om särskild tilläggs-pension åt vissa f. d. tjänstemän hos riksdagen, nämligen

dels de likalydande motionerna nr 103 i första kammaren av herrar *Gustaf Elofsson* och *Yngve Nilsson* och nr 86 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte tillerkänna förre notarien och registratorn hos bevillningsutskottet f. d. kamreraren P. E. Regné en årlig pension eller engångsersättning med skäligt belopp,

dels de likalydande motionerna nr 432 i första kammaren av herr förste vice talmannen *Strand m. fl.* och nr 756 i andra kammaren av herr *Levin m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte tillerkänna förste kanslisten i första kammaren Wilhelm Stenwall en tilläggs-pension motsvarande mellan-skillnaden mellan hans hittillsvarande pension enligt lönegrad A 19 och en pension enligt lönegrad A 25, att utgå från och med den 1 mars 1967.

Beträffande motiveringen för dessa yrkanden hänvisas, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, till motionerna I: 103 och I: 432.

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor har efter remiss avgivit yttrande över motionerna.

Vissa uppgifter i anslutning till motionerna

F. d. kamreraren *Einar Regné* är född den 1 maj 1888. Han var från år 1913 anställd hos statskontoret, i finansdepartementet och åter hos statskontoret, där han var kamrerare, senast med placering i lönegrad Ca 27 (motsvarande lönegrad A 21 enligt nu gällande löneplan), fr. o. m. den 1 juli 1942 till utgången av maj 1953, då han avgick med pension.

Vid sidan av sin tjänstgöring i finansdepartementet resp. hos statskontoret var Regné fr. o. m. 1928 års riksdag anställd som notarie och registrator hos bevillningsutskottet. Han kvarstod i denna befattning efter sin pensionering t. o. m. 1965 års riksdags vårsession, åren 1963—1965 med halvtidstjänstgöring. Hos utskottet tjänstgjorde Regné i huvudsak under sessionstid; antalet tjänstgöringsdagar uppgick under senare år till drygt *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 8 saml. Nr 20*

200 per år. Lönen för befattningen hos utskottet var år 1965 vid heltids-tjänstgöring 2 127 kr. per månad. Samma år var bruttobeloppet av Regnérs pension som f. d. kamrerare hos statskontoret 1 901 kr. per månad.

F. d. byråsekreteraren *Wilhelm Stenwall* är född den 1 april 1897. Han var fr. o. m. år 1919 anställd vid postverket, där han fungerade som föreståndare för statens intressekontor fr. o. m. den 1 december 1947 till utgången av juni 1962, då han avgick med pension. I sin nämnda befattning hade Stenwall senast tjänstetiteln byråsekreterare och var fr. o. m. den 1 juli 1957 till sin avgång placerad i lönegrad Ao 19.

Vid sidan av sin tjänstgöring inom postverket och sedermera efter sin pensionering har Stenwall varit anställd hos första kammaren, först såsom kanslist fr. o. m. 1919 års riksdag t. o. m. lagtima riksdagen 1940 och fr. o. m. 1946 års riksdag t. o. m. 1951 års riksdags vårsession, därefter såsom förste kanslist från hösten 1951 till utgången av år 1966. Antalet tjänstgöringsdagar har under senare år varit genomsnittligt ca 250 per år. Sedan ny personalorganisation genomförts inom riksdagen har Stenwall kvarstått i tjänst under tiden januari—mars 1967 och därvid under vakans fullgjort göromål som ankommer på innehavare av nyinrättade tjänster. Såsom förste kanslist uppbar Stenwall under år 1966 en lön av 2 980 kr. per månad. Samma år var bruttobeloppet av hans pension som f. d. byråsekreterare vid postverket 2 000 kr. per månad.

Motionerna

I de motioner som gäller *Regnér* anföres, att det knappast synes tillfredsställande att en tjänsteman efter 38-årig väl vitsordad tjänstgöring hos riksdagen skall lämna sin tjänst utan rätt att uppbära pension, som i någon mån uppväger den avsevärda nedgången i inkomstnivån i samband med avgången från befattningen i riksdagen.

I motionerna rörande *Stenwall* uttalas, att denne genom att ägna en väsentlig del av sin krafter åt riksdagen blivit kraftigt eftersatt i befordringshänseende i postverket. Vidare erinras om att åtskilliga av Stenwalls arbetsuppgifter i första kammarens kansli enligt den nya personalorganisationen handläggs av kammarsekreterarens ersättare och av förste byråsekreteraren i lönegrad A 23. En möjlighet att kompensera Stenwall från utebliven befordran och därmed lägre pension från postverket är, säger motionärerna, att tillerkänna honom en tilläggspension som kan anses motsvara vad som kan tänkas ha tillkommit honom om han ej ägnat sig åt riksdagstjänst. Även för Stenwalls del påtalas att hans inkomster kraftigt reduceras vid avgången från riksdagstjänsten.

Remissyttrandet

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor erinrar i sitt yttrande inledningsvis om att styrelsen med stöd av riksdagens bemyndigande har beslutat att statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR) m. fl. pensionsförfattningar fr. o. m. den 1 januari 1967 skall äga tillämpning på tjänstemän inom den inre riksdagsförvaltningen (RFS 1967:9). Då detta beslut om pensionsreglering inte täcker vare sig Regnér eller Stenwall bör emellertid, framhåller styrelsen, frågan om pensionsförmån åt dessa i första hand bedömas efter de grunder som gällde före den 1 januari 1967. Härom anför styrelsen:

De pensioneringsgrunder som hittills tillämpats (BaU 1954:41) har endast haft avseende på sådana tjänstemän hos riksdagen, som vid sidan av riksdagstjänsten icke innehaft annan anställning förenad med pensionsrätt.

Frågan om pension åt riksdagstjänsteman, som jämväl innehade annan anställning förenad med pensionsrätt, borde enligt uttalande i det betänkan- de, som avlämnades av den år 1952 av riksgäldsfullmäktige tillsatta kommittén för utredning av ifrågavarande spørsmål och som låg till grund för beslut vid 1954 års riksdag, bedömas enligt de grunder som gällde sammanträffande av pensionsförmåner för statsanställda. För ett närmare ställningstagande ansågs böra avvaktas den pensionsreglering, som skulle bli resultatet av 1951 års pensionsutrednings arbete.

Enligt 7 § SPR, som trädde i kraft den 1 juli 1959 och som tillkom på grundval av 1951 års pensionsutrednings arbete, gäller vid sammanträffande av pensionsförmåner intjänade i olika tjänster, att endast en förmån, den större, får utgå, oavsett om tjänsterna innehafts parallellt eller succes- sivt.

I analogi härmed skulle alltså tilläggspension åt en riksdagstjänsteman, som är berättigad till annan statlig eller kommunal pension, endast böra ifrågakomma under förutsättning att riksdagstjänsten kan bedömas ha varit högre än den pensionsberättigande tjänsten.

I enstaka fall har emellertid riksdagen av särskilda skäl, t. ex. utebliven befordran på grund av riksdagstjänst, tillerkänt tjänsteman hos riksdagen, som innehaft annan tjänst med pensionsrätt, tilläggspension.

Riksdagen har sålunda 1959 i anledning av väckt motion tillerkänt statskommissarien G. Britth i hans egenskap av andra kammarens f. d. sekreterare en särskild pension med ett årligt belopp av 2 700 kronor jämte rörligt tillägg (BaU 1959:12). Anledningen synes ha varit att Britths tjänstgöring i riksdagen torde ha hindrat honom att begagna sig av de befordringsmöjligheter som kunnat stå till buds inom statskontoret, där han varit anställd.

Beträffande *Regnér* framhåller styrelsen, att frågan om utebliven befordran ej har aktualiserats i hans fall. Vidare anföres:

Då en pension som notarie och registrator skulle vara väsentligt lägre än den pension som redan tillkommer *Regnér*, synes förutsättningar saknas för beviljande av tilläggspension åt honom. I ett fall som *Regnérs* skulle icke heller enligt sedvanliga grunder för statsanställda i allmänhet beviljande av engångsersättning kunnat ifrågakomma. *Regnérs* mycket långa tjänstgöringstid hos riksdagen — 38 riksdagar — synes dock kunna motivera att

viss engångsersättning beredes honom. En tillämpning av gällande grunder för uträkning av gratifikation åt statsanställda, som ej kan erhålla någon pension av statsmedel, skulle, beräknad på Regnér's hela tjänstgöringstid hos riksdagen — omräknad till heltid ca 19 år — ge ett belopp av $3,8 \times 2\,127$ kr. = 8 100 kr., eller med 25 % förhöjning av tjänstetiden $4,6 \times 2\,127$ kr. = 9 800 kr.

Styrelsen säger sig icke ha någonting att erinra mot att riksdagen tillerkänner Regnér en engångsersättning med 9 800 kr. att utgå från det under fjortonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.

Beträffande *Stenwall* konstaterar styrelsen först att hans arbetsuppgifter som förste kanslist hos första kammaren har varit av annorlunda och mera kvalificerad karaktär än de som är förenade med den tjänst såsom förste kanslist i lönegrad A 19 vilken inrättats fr. o. m. den 1 januari 1967. Om *Stenwall's* befordringsmöjligheter inom postverket anför styrelsen, att *Stenwall* icke synes ha sökt tjänst hos postverket utanför statens intressekontor, att anledning härtill torde ha varit att befordran till annan tjänst skulle ha utgjort hinder för hans fortsatta tjänst i riksdagen och att det inom poststyrelsens personalbyrå inte anses uteslutet att *Stenwall* — om han sökt annan tjänst — skulle ha vunnit befordran till lönegrad A 21 eller A 23. Därefter yttrar styrelsen följande:

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor är inte beredd förorda att riksdagen frångår sin hittillsvarande praxis, enligt vilken pensionsförmån för riksdagstjänstgöring före den 1 januari 1967 i regel kunnat ifrågakomma endast för tjänsteman som vid sidan av riksdagstjänsten ej innehåft annan allmän eller enskild anställning förenad med pensionsrätt (BaU 1954: 41), särskilt som 1954 års pensioneringsprinciper baserades på en överenskommelse mellan riksdagens dåvarande kanslideputerade och Riksdagstjänstemännens förening.

Vad angår nivån vid ev. pension, anser styrelsen att löneställningen för en tjänst fr. o. m. den 1 januari 1967 i den nya personalorganisationen ej utan vidare kan läggas till grund för bestämmande av pensionsförmånens storlek. Ett sådant förfarande förutsätter bl. a. att arbetsuppgifternas identitet kan fastställas, varjämte löneförmånerna fastställts utifrån skilda förutsättningar i fråga om sysselsättningsgrad m. m.

Emellertid blev de s. k. tillfälligt anställda riksdagstjänstemännens pensionsförhållanden ej generellt reglerade före den 1 januari 1967. Denna fråga får numera anses ha förlorat sin aktualitet. Vidare har efter 1954 års riksdagsbeslut genom 7 § SPR tillkommit bestämmelser om samordning av sammanträffande pensioner.

Vid en samlad bedömning av olika på frågan inverkan omständigheter, bl. a. *Stenwall's* osedvanligt långa anställningstid hos riksdagen, säger sig styrelsen finna det skäligt att *Stenwall* av riksdagen tillerkännes en utfyllnad, beräknad efter lönegrad A 23, av hans nu utgående tjänstepension att fr. o. m. den 1 april 1967 utgå från ovannämnda anslag. Ett sådant beslut

skulle, beräknat efter i december 1967 gällande pensionslönenivå, innebära en höjning av Stenwalls bruttopension från 2 000 kr. till 2 421 kr. per månad.

Utskottet

F. d. kamreraren Einar Regnér och f. d. byråsekreteraren Wilhelm Stenwall har båda under många år — Stenwall första gången 1919 — vid sidan av annan statstjänst och sedermera såsom pensionärer tjänstgjort hos riksdagen, Regnér hos bevillningsutskottet som notarie och registrator, Stenwall hos första kammaren, på senare tid som förste kanslist. I de föreliggande motionerna föreslås att en särskild tilläggspension, i Regnérs fall alternativt en engångsersättning, skall tillerkännas dem sedan de nu avgått ur riksdagens tjänst.

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor har i sitt ovan refererade remissyttrande redogjort för de principer utifrån vilka motionärernas förslag bör bedömas. Med hänsyn tagen till dessa principer har styrelsen angivit i vilken utsträckning riksdagen enligt dess mening bör tillmötesgå förslagen.

Utskottet ansluter sig till de slutsatser till vilka förvaltningskontorets styrelse kommit. Utskottet föreslår sålunda, att Regnér tillerkännes en engångsersättning av 9 800 kr., att utgå från det under fjortonde huvudtiteln uppförda anslaget till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. Vad gäller Stenwall föreslår utskottet, att den egenpension i form av ålderspension, som utgår till honom enligt bestämmelserna i statens allmänna tjänstepensionsreglemente, kompletteras med en tilläggspension, så avvägd att det totala pensionsbeloppet motsvarar vad som skulle ha tillkommit honom om han de sista fem åren före sin avgång ur postverkets tjänst varit placerad i lönegrad A 23 i stället för lönegrad A 19. Det sagda innebär att pensionens månatliga bruttobelopp, räknat efter 1966 års pensionslönenivå, höjes från 2 000 kr. till 2 421 kr. Beslutet om tilläggspension skall äga motsvarande tillämpning på familjepension som kan komma att utgå till efterlevande till Stenwall. Då Stenwall kvarstått i tjänst hos första kammaren t. o. m. mars månad 1967, bör tilläggspensionen utgå fr. o. m. den 1 april 1967. Tilläggspensionen bör av statens personalpensionsverk utbetalas till Stenwall tillsammans med honom eljest tillkommande pensionsbelopp. Enligt de principer som tillämpas vid sammanträffande av pensionsförmåner intjänade i olika tjänster bör kostnaderna för pension åt Stenwall fr. o. m. den 1 april 1967 i sin helhet belasta det nyssnämnda anslaget under fjortonde huvudtiteln.

Utskottet hemställer,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 103 och II: 86 respektive I: 432 och II: 756 måtte besluta tillerkänna f. d.

kamreraren Einar Regnér en engångsersättning och f. d. byråsekreteraren Wilhelm Stenwall en särskild tilläggs pension i enlighet med vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 25 april 1967

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Ståhle*, Åke Larsson, Palm, Åkerlund, Hilding, Lundin, Nils Theodor Larsson och Lundberg;

från a n d r a kammaren: herrar Regnéll, Hagnell, Berglund, Franzén i Motala*, Börjesson i Glömminge, Bengtsson i Landskrona, Ekström i Iggesund* och Ullsten*.

* Ej närvarande vid justeringen.